Ankenævnet for Forsikring

Den 19. august 2015 blev i sag nr. 87924:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Afdøde forsikringstager havde som led i sin ansættelse en firmapensionsordning i PFA Pension. Samleveren klager ved sin advokat over, at selskabet har afvist at udbetale ydelser i henhold til afdødes kollektive ægtefælle-/samleverpension under police nr. …71.

Selskabet har afvist udbetaling med henvisning til, at afdøde forsikringstagers samlever ikke opfylder kravene for udbetaling af samleverpensionen, da forsikringstageren ikke ved sin død efterlod sig et testamente, der var oprettet før hans 67. år, og som tillagde klageren en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet ægtefælle.

Ved en ændring af boafgiftsloven og pensionsbeskatningsloven pr. 1/7 1999 blev det muligt at indsætte en samlever som begunstiget i skattemæssigt begunstigede pensionsordninger under visse nærmere grænser for persongruppen, der skattemæssigt kunne accepteres.

Selskabet besluttede på baggrund heraf at udvide kredse af muligt berettigede med samlevere. Selskabet stillede dog yderligere krav om seneste tidspunkt for eksempelvis

for oprettelse af testamente til fordel for samleveren. Dette blev fastsat til forsikredes 67. år.

Selskabet informerede de forsikrede om de nye muligheder for at tilgodese samlevere ved fremsendelse af bladet PFA Nyt, juni 1999, hvor reglerne blev forklaret. Samtidig blev forsikrede opfordret til at udfylde og underskrive begunstigelseserklæring. Af informationen om de nye muligheder fremgik bl.a.:

> "Samlever kan ikke indsættes som begunstiget for at blive omfattet af ægtefællepensionen i en kollektiv pensionsordning."

Forsikrede, der var født i 1930, indsendte erklæringen den 19/6 2000.

Selskabet har i brev af 18/10 2000 til forsikrede orienteret om, hvad der gjaldt for hans 4 policer. Vedrørende aktuelle police …71 anførte selskabet:

> "Denne forsikring omfatter ikke engangs-, rate- eller garantiudbetalinger. Det er alene til disse udbetalinger, der kan indsættes begunstiget.
>
> Policen omhandler derimod en kollektiv ægtefælle-/samleverpension.
>
> Deres samlever kan være berettiget til pensionen, hvis betingelserne på vedlagte bilag er opfyldt på dødsfaldstidspunktet."

Af det vedlagte bilag fremgik bl.a.:

> "**E Betingelser for kollektiv ægtefælle-/samleverpension**
> …
> **§ 3. Samlever**
> …
> En samlever defineres som en person:
> a. med hvem forsikrede kunne have indgået ægteskab eller registreret partnerskab, og
> b. som i et af forsikrede senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefællde, og
> c. som har haft fælles bopæl med forsikrede i de sidste to år før dødsfaldet eller tidligere har haft fælles bopæl med forsikrede i en sammenhængende periode på mindst to år, når den fælles bopæl alene er ophørt på grund af institutionsanbringelse, herunder i en ældrebolig.
>
> Stk. 2. En samlever er dog kun berettiget til ægtefælle-/samleverpension, hvis stk. 1 punkt a er opfyldt før forsikredes fyldte 67. år, og forsikrede før sit fyldte 67. år har oprettet det i stk. 1 punkt b nævnte testamente, og den i stk. 1 punkt c nævnte fælles bopæl er etableret før forsikredes fyldte 67. år."

Klageren og afdøde forsikringstager har efter det oplyste i sagen boet sammen siden den 1/10 1996.

Forsikrede fyldte 67 år i 1997. Efter dette tidspunkt var det derfor ifølge betingelserne ikke muligt for ham at oprette et testamente, der kunne sikre klageren ydelser fra den kollektive ægtefælle-/samleverpension.

Forsikrede har i perioden fra 1995 til 2013 oprettet 4 testamenter.

Ifølge vidnetestamentet fra 1995 har forsikrede indsat klageren som enearving, selv om det er oplyst i sagen, at han har to børn, som dermed er tvangsarvinger.

Samleveren og forsikrede oprettede efter det oplyste et gensidigt notartestamente i 2002. Det fremgår af dette testamente, at tidligere testamenter tilbagekaldes. Forsikringstageren var på dette tidspunkt 72 år. Ifølge § 1 i testamentet skulle længstlevende arve mest muligt efter den anden.

Klageren og forsikrede oprettede på ny et gensidigt testamente i 2009. Ifølge præamblen tilbagekaldes tidligere "oprettet fælles testamentet". I § 1 oplyser forsikrede bl.a.:

> "Min pension er en livrente, og jeg har således kun det, der er indestående i mit pengeinstitut og et halv automobil, idet den anden halvdel ejes af …[klageren].
>
> Nærværende testamente er for at sikre, at …[klageren] kan blive boende i vores andelsbolig, som vi oprindelig købte for kr. 425.000,00. …[klageren] har godtgjort mig for min halvdel af andelsboligen, således at jeg herved oplyser, at hele andelsbeviset tilhører …[klageren].
>
> Den evt. arv, der måtte falde efter mig til mine 2 sønner, skal være at notere som et skilsmissesæreje."

2009-testamentet indeholder ikke andre bestemmelser af betydning for, hvordan forsikredes ejendele skal fordeles efter hans død.

I 2013 har klageren oprettet et tillæg til 2009-testamentet for notar. Af tillægget fremgår:

> "Notartestamente oprettet ved Retten i … den 20. oktober 2009 under …0/09
> Som tillæg til ovennævnte testamente ønsker jeg …[forsikrede], at mit oprindelige vidnetestamente af 26/12-1995, fortsat skal opretholdes således, at …[klageren] fortsat skal arve mest muligt efter mig og mine to sønner mindst muligt.
>
> Jeg oplyser samtidig, at jeg ikke længere har noget automobil, men alene mit indbo og indestående i et pengeinstitut.
>
> I det omfang at der er mulighed for at …[klageren] kan overtage en del af min livrente ønsker jeg dette, idet jeg mener at betingelserne herfor var opfyldt allerede i 1995.
>
> Mit vidnetestamente af 26/12-1995 vedhæftes nærværende tillæg.
>
> Nærværende tillæg opretter jeg, for Notaren, i to ligelydende eksemplarer, hvoraf det ene, efter at være blevet konfereret, begæres opbevaret i Notarialarkivet, således at en afskrift heraf stedse skal have samme gyldighed som originalen."

Af notarens påtegning fremgår:

> "Det bekræftes hermed, at [forsikrede], der skønnedes i stand til fornuftmæssigt at oprette testamente, og hvis identitet blev mig godtgjort, i dag i min overværelse på notarkontoret har godkendt og underskrevet foranstående dokument. I dokumentet fandtes ingen iøjnefaldende rettelser eller tilføjelser ud over, hvad jeg har markeret med min signatur.
>
> Notaren og testator var til stede ved underskrivelsen.
>
> Et ligelydende og underskrevet eksemplar af dokumentet opbevares i notar-kontorets arkiv.
>
> Retsafgiften er betalt. Kasseafstempling er på kopi af testamentet."

Forsikrede fremsendte den 1/10 2013 2013-testamentet samt begunstigelseserklæring med kasseafstempling fra notaren til selskabet.

Selskabet har som svar herpå i brev af 4/9 2014 bl.a. anført:

> "Anmodningen er blevet afvist, da betingelserne omkring testamente og arv ikke er opfyldt sådan, at [klageren] kan blive berettiget til kollektiv ægtefælle-/samleverpension.
>
> Jeg beklager, hvis I har haft en anden forståelse af betingelserne for kollektiv ægtefælle/samleverpension. I resten af brevet kan du læse mere om den juridiske afgørelse, og jeg har vedlagt kopi af vejledning til forsikringsbetingelserne.
>
> **Betingelser for Kollektiv ægtefælle-/samleverpension på police …71**
> En del af betingelserne for at din samlever [klageren] er berettiget til den kollektive ægtefælle-/samleverpension er følgende:
> • Du har oprettet et testamente før dit 67. år

- Samlever [klageren] er sikret en arv i tilfælde af din død, som mindst svarer til en ægtefælles tvangsarv

Betingelsen om testamente og arv er ikke opfyldt
I 1995 har du oprettet et vidnetestamente, der tillægger [klageren] status som enearving. PFA Pensions Juridiske afdeling har vurderet, at 1995-testamentet som udgangspunkt opfylder betingelsen for at sikre [klageren] en eventuel ægtefælle/samleverpension.

De testamenter du efterfølgende opretter i henholdsvis 2002 og 2009 tilbagekalder dog begge formelt 1995-testamentet. Efter oprettelsen af 2009-testamentet er [klageren] ikke længere sikret nogen arv efter dig, og [klageren] opfylder i hvert fald på dette tidspunkt ikke længere betingelsen for at være berettiget til ægtefælle-/samleverpension.

Testamentet fra 2013 kan ikke med virkning for den kollektive ægtefælle-/samleverpension genoplive indholdet af 1995-testamentet."

Klagerens advokat indtrådte herefter i sagen og har i brev af 24/9 2014 til selskabet bl.a. anført:

"Det er min opfattelse, at min klient har mulighed for at genkalde testamenterne fra henholdsvis 2002, 2009 og 2013. Såfremt min klient genkalder de nævnte testamenter, medfører dette, at vidnetestamentet fra 1995 igen træder i kraft."

Selskabet har som svar herpå i brev af 20/10 2014 fastholdt afgørelsen og har som begrundelse herfor bl.a. anført:

"Tilbagekaldelse af 1995-testamentet skete - i hvert fald formelt - med 2002-testamentet og reelt med 2009-testamentet, der endeligt og ubetinget fjernede arveretten for samleveren. Ved udfærdigelsen af i hvert fald 2009-testamentet medvirkede advokat, og underskrivelsen fandt både i 2002 og i 2009 sted hos notaren i …. Det er på den baggrund vanskeligt at forestille sig nogen af de i Arvelovens §§ 69-77 anførte ugyldighedsgrunde bragt i anvendelse.

Arvelovens § 67 bestemmer om tilbagekaldelse af testamente:

'§ 67. Tilbagekaldelse eller ændring af et testamente skal ske i overensstemmelse med reglerne om oprettelse af testamente.'

Det, der efter Deres opfattelse skulle sætte nyt liv i det ophævede testamente fra 1995, skulle således være et testamente, som er oprettet i 2014, hvor forsikrede er fyldt 84 år - altså længe efter forsikredes fyldte 67. år, hvor det nødvendige testamente ifølge forsikringsbetingelserne skulle have været oprettet.

Hertil kommer, at Deres opfattelse kan føre til misbrug af testamenter (spekulation mod forsikringsselskabet), hvis en person, der på sin pensionsordning har en kollektiv ægtefælle-/samleverpension, kort før sin 67-års fødselsdag opretter et testamente, som tillægger samleveren en arveandel, som svarer til en ægtefælles tvangsarv, og straks efter opretter et nyt testamente, hvor han tilbagekalder det netop oprettede testamente og bestemmer, at livsarvingerne skal arve det hele. Herefter skulle forsikrede så efter Deres opfattelse længe efter sin 67 års fødselsdag kunne genetablere retten til samleverpension

for sin samlever ved at tilbagekalde det senere testamente. Den form for omgåelse kan ikke anerkendes."

Advokaten har indsendt klage til nævnet den 9/4 2015 med krav om selskabets anerkendelse af, at klageren er omfattet af kollektiv ægtefælle-/samleverpension på police nr. …71 og har til støtte herfor bl.a. anført:

"ANBRINGENDER:
Til støtte for den nedlagte påstand gøres det gældende:

at forsikringen er en kollektiv forsikring

at sagsøger ikke mener, at familien har set vejledningen til forsikringsbetingelserne forinden ændringerne i testamentet, hvorfor alene forsikringsaftalen finder anvendelse

at det afgørende for sagens vurdering er, hvorvidt forsikringsaftalens § 3 stk. 1 litra B, jf. stk. 2, finder anvendelse

at det fremgår af forsikringsaftalen, at der skal oprettes et testamente senest 3 måneder før dødsfaldet, og testamentet er oprettet før det fyldte 67 år

at forsikringsaftalen ikke indeholder nogen bestemmelse om, at testamentet skal holdes i live hen over afdødes fyldte 67. år, men blot, at det skal være oprettet, idet det i modsat fald burde have været anført, at testamentet skal være oprettet før det 67 år, og stadigt være i kraft på dødstidspunktet

at forsikringsaftalen skal tolkes mod sagsøgte

ex tuto gøres det gældende

at både 1995 testamentet og 2002 testamentet opfylder betingelserne for arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven

at 2009 testamentet tilbagekalder 2002 testamentet, men samtidigt indretter parterne sig de facto på, at sagsøger skal kunne overtage mest muligt, idet aktiverne overføres

at [forsikringstager] stort set ikke efterlod sig noget, og han havde kun et 'tarveligt bo' efter 2009, hvorfor sagsøger i realiteten fik væsentligt mere end ægtefælles tvangsarv

at [forsikrede] i øvrigt vækkede 1995 testamentet til live ved 2013 testamentet

Det forbeholdes i videst muligt omfang at fremkomme med nye og ændrede påstande, anbringender og bevisligheder."

Selskabet har over for nævnet i brev af 18/6 2015 fastholdt sin afgørelse og har til støtte herfor anført:

"**Vores begrundelse for at fastholde afgørelsen**
Det er vores opfattelse, at forsikrede ved sin død ikke efterlod sig et testamente, der var oprettet før forsikredes 67. år, og som tillagde klageren en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle.

Klageren er derfor ikke berettiget til udbetaling af ægtefælle-/samleverpension fra PFA Pension.

Denne opfattelse bygger på,

- At det eneste testamente, forsikrede havde oprettet før sit 67. år (1995-testamentet), efter ordlyden af efterfølgende testamenter fra 2002 og 2009 er tilbagekaldt ikke bare én, men hele to gange,

- At klagerens arveret efter forsikrede blev endeligt fjernet ved 2009-testamentet, der er oprettet med advokatbistand og hos notaren,

- At 1995-testamentet ved tilbagekaldelsen er dødt og magtesløst og ikke kan genopstå med tilbagevirkende kraft, og

- At 2013-testamentet nok kan hjemle klageren en arveret, men ikke en arveret, der kan give klageren adgang til udbetaling af ægtefælle-/samleverpension fra PFA Pension, fordi arveretten nu bygger på det testamente, der blev oprettet i 2013, da forsikrede var fyldt 83 år.

Det er også af betydning, at hensigten med at foreskrive 67 års alderen som seneste termin for bl.a. oprettelse af testamentet har været at undgå oprettelse af testamente på et sent tidspunkt i livet, eventuelt på dødslejet, hvor testamentets virkning er overskuelig og ikke indeholder uberegnelige risici for forsikrede. På samme måde er det for ægtefæller foreskrevet, at ægteskabet skal være indgået før det fyldte 67 år.

Hensigten med reglerne om det nødvendige testamente er at få forsikrede til at 'krympe sig' ved at tage arveret fra børnene i samme omfang, som samleveren tillægges arveret.

Det er i denne sag klart, at 2013-testamentet ikke er oprettet for at sikre samleveren arv efter forsikrede. 2009-testamentet havde til formål at fjerne denne arveret, efter at andelsboligen var overført i klagerens navn i 2009, jf. bilag …, ligesom bilen for halvdelens vedkommen var overført i klagerens navn, jf. bilag …, mens den anden halvdel skulle overføres i klagerens navn, som det også skete, jf. bilag … Hermed var der intet at arve efter forsikrede, og boet kunne sluttes med boudlæg. 2013-testamentet har således ikke anden relevans end netop at være et krampagtigt og utjenligt forsøg på at sikre klageren udbetalinger fra den kollektive ægtefælle-/samleverpension.

Det i klagerens bilag … omtalte eventuelle yderligere testamente, som skulle ophæve 2002-, 2009- og 2013-testamenterne, hvorved 1995-testamentet skulle genopstå, ses ikke at kunne føre til noget andet og for klageren mere gunstigt resultat, jf. udredningen i klagerens bilag …

Konklusion
PFA Pension fastholder med den ovenfor nævnte begrundelse, at klageren ikke er berettiget til at oppebære ydelser fra den kollektive ægtefælle-/samleverpenison.
…"

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

" **E Betingelser for kollektiv ægtefælle-/samleverpension**
…
§ 3. Samlever
…
En samlever defineres som en person:
a. med hvem forsikrede kunne have indgået ægteskab eller registreret partnerskab, og
b. som i et af forsikrede senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle, og
c. som har haft fælles bopæl med forsikrede i de sidste to år før dødsfaldet eller tidligere har haft fælles bopæl med forsikrede i en sammenhængende periode på mindst to år, når den fælles bopæl alene er ophørt på grund af institutionsanbringelse, herunder i en ældrebolig.

Stk. 2. En samlever er dog kun berettiget til ægtefælle-/samleverpension, hvis stk. 1 punkt a er opfyldt før forsikredes fyldte 67. år, og forsikrede før sit fyldte 67. år har oprettet det i stk. 1 punkt b nævnte testamente, og den i stk. 1 punkt c nævnte fælles bopæl er etableret før forsikredes fyldte 67. år."

Nævnet udtaler:

Det fremgår af forsikringsbetingelsernes § 3, stk. 2, at det er en betingelse for en samlevers ret til ægtefælle-/samleverpension, at forsikrede før sit fyldte 67. år har oprettet et testamente som nævnt i stk. 1, punkt b, dvs. et testamente, der tillægger samleveren arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle.

Forsikredes testamente af 16/12 1995, der er oprettet, da forsikrede var 65 år, er siden tilbagekaldt i forbindelse med, at forsikrede og klageren oprettede nyt testamente i 2002.

Nævnet finder, at forsikredes testamente af 20/10 2009 - som samtidig tilbagekalder det tidligere oprettede testamente, det vil sige 2002-testamentet - ikke tillægger klageren nogen arvelod.

Klageren har således ikke været arving efter forsikrede i perioden fra den 20/10 2009, indtil hun blev begunstiget på ny ved forsikredes testamentstillæg af 25/9 2013.

I hvert fald under disse omstændigheder, hvor klageren ikke vedvarende i det til enhver tid gældende testamente for forsikrede siden hans fyldte 67. år har været tillagt arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv - der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle - finder nævnet, at klageren ikke opfylder betingelserne for at have ret til ægtefælle-/samleverpension, jf. forsikringsbetingelsernes § 3, stk. 2.

Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet har afvist at udbetale ægtefælle-/samleverpension til klageren. Det, som klagerens advokat har anført, kan ikke føre til andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Svend Bjerg Hansen
Udskriftens rigtighed bekræftes

Carsten Sennels